

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Kompetencijos bendrosiose programose

Saulė Vingelienė,
Ugdymo turinio departamentas
2023

Kompetencijos Bendrosiose programose

Komunikavimo kompetencija

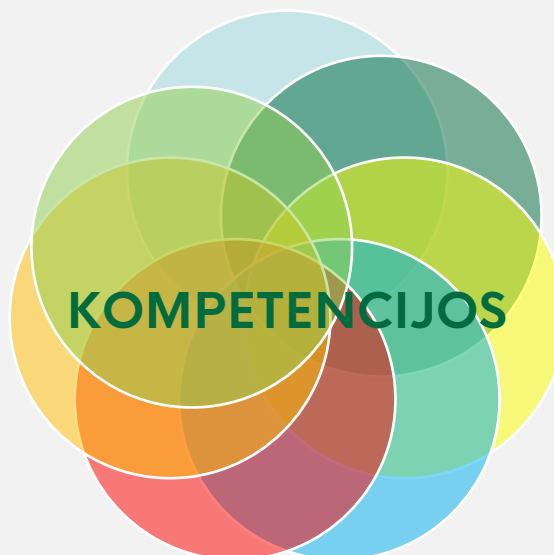
tai gebėjimas kurti, perduoti ir suprasti žinias (faktus, požiūrius ar asmenines nuostatas), etiškai naudotis verbalinėmis ir neverbalinėmis komunikavimo priemonėmis ir technologijomis

Kultūrinė kompetencija

tai kultūrinė savimonė, grįsta žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūriniu sąmoningumu

Kūrybiškumo kompetencija

tai sau ir kitiems reikšmingų kūrybinių idėjų, produktų, problemų sprendimų tyrinėjimas, generavimas, kūrimas, vertinimas, išlaikant darnų santykį su savimi ir aplinka

Skaitmeninė kompetencija

tai motyvacija ir gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, problemoms spręsti, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu

Pažinimo kompetencija

tai motyvacija ir gebėjimas pažinti save ir pasaulį, įgyjami suvokiant (perimant) žmonijos kultūrinę patirtį. Ši kompetencija apima dalyko žinias ir gebėjimus, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus

Pilietiškumo kompetencija

tai pilietinis tapatumas ir pilietinė galia, grįsta vertybėmis, nuostatomis, žiniomis ir praktinio veikimo gebėjimais, įgalinančiais kartu su kitais atsakingai kurti demokratišką visuomenę, stiprinti Lietuvos valstybingumą

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

tai asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata

www.nsa.smm.lt

Pažinimo kompetencija

Tai **motyvacija** ir gebėjimas pažinti save ir pasaulį, įgyjami suvokiant (perimant) žmonijos kultūrinę patirtį. Ši kompetencija apima dalyko žinias ir gebėjimus, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus.

Dalyko žinios ir gebėjimai

Kritinis mąstymas

Problemų sprendimas

Mokėjimas mokytis

Dalyko žinios ir gebėjimai

- Apibūdina dalykui būdingus pagrindinius objektus, reiškinius ir procesus
- Mokosi dalyko programoje nurodytų faktų ir sąvokų
- Tinkamai taiko taisykles, atlieka standartines procedūras ir algoritmus, jų taikymą iliustruoja pavyzdžiais

Kritinis mąstymas

- Kvestionuoja, vertina ir pagrindžia idėjas, argumentus ir sprendimus
- Mąsto kritiškai, kai siūlo naujus mąstymo aspektus, variantus, atsižvelgia į dalykui būdingus susitarimus ir tuo būdu gauna kaip galima naudingesnes išvadas
- Atpažįsta ir vertina tą pačią informaciją, kuri skirtinguose kontekstuose reprezentuojama skirtingai

Problemų sprendimas

- Kelia klausimus, išskiria spręstinas problemas ir pokyčių reikalaujančias sritis, vertina įvairias pokyčių alternatyvas, jų moralines, socialines, ekonomines ir ekologines pasekmes
- Problemas formuluoja ir sprendžia naudodamasis kompiuterine technika ar kitais būdais
- Kuria pridėtinę vertę, vertina situaciją, kaupia resursus. Suvokia pridėtinės vertės kūrimo ir naudojimo galimybes (tokia vertė galėtų būti produktai, paslaugos ar idėjos sprendžiant problemas ar tenkinant poreikius)

Mokėjimas mokytis

- Konstruodamas ir siedamas įvairių sričių žinias (žinojimą) ir įgūdžius, kuriasi vientisą pasaulėvaizdį
- Aprašo pasaulį kalba, vaizdais, simboliais, matematinėmis ir kitomis priemonėmis
- Kitiškai reflektuoja atsižvelgdamas į mokymosi tikslus, suvokia mokymosi mokytis visuomeninį kontekstą

Pilietiškumo kompetencija

Tai pilietinis tapatumas ir pilietinė galia, grįsta **vertybėmis, nuostatomis, žiniomis ir praktinio veikimo gebėjimais**, įgalinančiais kartu su kitais atsakingai **kurti** demokratišką visuomenę, **stiprinti** Lietuvos valstybingumą

Pilietinis tapatumas ir pilietinė galia

Gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę

Pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms

Valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje

Pilietinis tapatumas ir pilietinė galia

- Nusako piliečio ir valstybės santykį, sieja save su valstybe, žino ir geba paaiškinti pagrindines piliečio teises ir pareigas, **nusiteikęs prisiimti atsakomybę dėl valstybės ir visuomenės raidos**
- Paaiškina, kas yra pilietis, geba būti atviras kintančiam pilietiškumo supratimui, **gali įžvelgti problemas ir galimybes, kylančias pilietiniam tapatumui globaliame pasaulyje**
- Suvokia, kas yra pilietinė visuomenė, geba paaiškinti pagrindinius jos principus ir vertybes
- Suvokia pilietinės galios esmę ir prasmę, geba rinktis veiksmingus jos stiprinimo būdus

Gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę

- Supranta, kad teisinė sistema yra demokratinio bendrabūvio pagrindas, jaučia socialinę atsakomybę dėl savo veiksmų, dalyvauja kuriant darnią sociokultūrinę, ekonominę, ekologinę aplinką
- Įsitraukia į bendruomenės gyvenimą, geba tirti problemas, įgyvendina iniciatyvas ir pozityvius pokyčius bendruomenėje
- Supranta nevyriausybinų organizacijų vaidmenį kuriant demokratišką bendrabūvį, pasirenka įvairias savanorystės veiklos formas ir būdus
- Suvokia, kad demokratija ne tik valstybės valdymo forma, bet ir kasdienio gyvenimo būdas
- Gerbia demokratijos vertybes ir kuria bendruomenišką aplinką
- Suvokia, kaip asmens dalyvavimas lemia bendruomenės ir demokratinės visuomenės stiprėjimą

Pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms

- Paaiškina pagrindinius žmogaus teises ginančius dokumentus, suvokia dokumentų prasmę ir institucijų funkcionalumą
- Gerbia kito nuomonę ir kitokią pilietinę poziciją
- Suvokia, kad ne viskas, kas teisėta, yra teisinga
- Atpažįsta situacijas, imasi veiksmų, kai pažeidžiamos asmeninės arba kito asmens teisės, suvaržomos laisvės
- Analizuoja ir kritiškai vertina žiniasklaidoje pateikiamą informaciją, suvokia žiniasklaidos vaidmenį demokratijoje, atpažįsta propagandos apraiškas ir renkasi kovos su ja būdus

Valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje

- Įsipareigoja gerbti ir saugoti Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir suverenumą, analizuoja politinius procesus ir juos kritiškai vertina
- Suvokia, kad valstybė stiprinama ginant ją nuo išorės pavojų ir rūpinantis visuomene, tausojant kultūros ir gamtos išteklius
- Išreiškia socialinį solidarumą, tausoja išteklius ir kuria darnią aplinką
- Analizuoja ir vertina Lietuvos dalyvavimo Europos Sąjungos, Šiaurės Atlanto sutarties ir kitose tarptautinėse organizacijose reikšmę

Kūrybiškumo kompetencija

Tai sau ir kitiems **reikšmingų** kūrybinių idėjų, produktų, problemų sprendimų tyrinėjimas, generavimas, kūrimas, vertinimas, išlaikant **darnų santykį** su savimi ir aplinka.

Tyrinėjimas

Generavimas

Kūrimas

Vertinimas ir
refleksija

Tyrinėjimas

- Identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes
- Renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją
- Dalinasi žiniomis, idėjomis, patirtimi

Identifikuoja problemas ir įvardina kūrybines galimybes, atsižvelgia į skirtingas perspektyvas. Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda paaiškinti kompleksines problemas.

Generavimas

- Generuoja idėjas ir sprendimus
- Apsvarsto idėjas, galimybes, veiksmus iš skirtingų perspektyvų
- Pasirenka reikšmingas sau ir kitiems idėjas ir sprendimus

Numato ir kritiškai vertina alternatyvius sprendimus, idėjas, galimybes, veiksmus, atsižvelgia į kontekstą ir aplinkybes, įvertina riziką.

Kūrimas

- Kuria savarankiškai, **nebijo rizikuoti ir klysti**
- **Lanksčiai naudoja** kūrybos būdus ir priemones
- Tobulina ir pristato kūrybos rezultatus

Vertinimas ir refleksija

- Vertina ir reflektuoja produkto ir (ar) sprendimo naujumą, vertingumą, kūrybos procesą

Kultūrinė kompetencija

Tai kultūrinė savimonė, grįsta žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūrinių sąmoningumu

Kultūrinis išprusimas

Kultūrinė raiška

Kultūrinis sąmoningumas

Kultūrinis išprusimas

- Susipažįsta, apibūdina, nagrinėja bendriausius kultūros reiškinius.
- Suvokia Lietuvos kultūros kontekstą, atpažįsta etninės kultūros objektus ir reiškinius, supranta šiuolaikinės Lietuvos kultūros raidos tendencijas, paaiškina, kaip jos tęsia, keičia ar papildo anksčiau susiformavusias kultūros tradicijas; suvokia mokslininkų, menininkų ir kitų kultūros kūrėjų vaidmenį bendruomenės gyvenime.
- **Save identifikuoja ir suvokia kaip atsakingą ir aktyvų Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros dalyvį.** Analizuoja, lygina ir interpretuoja savąją ir kitas kultūras, suvokia jų prasmę, vertę, kontekstą bei tarpusavio ryšius.
- Aptaria kultūrinį kontekstą; estetinį skonį bei santykį su kultūros objektais, reiškiniais ir kūriniais grindžia dialogu.

Analizuoja, interpretuoja ir vertina lokalių, regioninių kultūros reiškinių įtaką šalies kultūrai.

Kultūrinis sąmoningumas

- Paaiškina ir pagrindžia, kaip ir kodėl **kultūra yra esminis asmens pasaulevaizdį ir tapatybę** konstruojantis komponentas.
- Įvardija ir kritiškai vertina įvairias kultūros formas ir reiškinius, kelia klausimus apie savos kultūros ir kitų kultūrų suformuotas prielaidas bei galimus šališkumus.
- Atpažįsta, kad kultūra nėra vienalytė: tai rinkinys kintančių reiškinių ir subkultūrų, kurių sąveika susiklosčiusi istoriškai.
- Suvokia, kad kitų kultūrų atstovų pasaulėžiūra, normos, praktikos ir papročiai gali skirtis nuo tų, kurios vyrauja gyvenamoje vietoje. **Per dialogišką santykį pripažįsta, kad kultūrinis kitoniškumas gali būti prasmingas, nepaisant mūsų preferencijų.**

Sąmoningai siekia dialogiško santykio su kitų kultūrų atstovais.

Skaitmeninė kompetencija

Tai motyvacija ir gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, problemoms spręsti, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu

Skaitmeninis turinys

Skaitmeninis komunikavimas

Skaitmeninė sauga

Problemy sprendimas

Skaitmeninė sauga

- Saugiai naudojasi skaitmeninėmis technologijomis.
- Saugo asmens duomenis bei privatumą skaitmeninėje erdvėje.
- Tinkamai naudoja skaitmenines technologijas **saugodamas aplinką.**
- Saugiai naudoja skaitmeninius prietaisus bei informacines sistemas.

Pvz. Sprendžia kompleksines, ribotos reikšmės užduotis, susijusias su aplinkosauga, pasirenka tinkamiausius sprendimus, kaip apsaugoti aplinką nuo skaitmeninių technologijų ir jų galimo netinkamo naudojimo neigiamo poveikio aplinkai, siejant su Europos žaliojo kurso, neutralaus poveikio klimatui tikslais, pereinant prie ekologiškos žiedinės ekonomikos, mažinant energetikos, transporto, statybos, žemės ūkio ir visų kitų pramonės šakų ir sektorių priklausomybę nuo iškastinio kuro, sumažinant skaitmeninių produktų poveikį klimatui ir aplinkai.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Tai asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata

Savimonė ir savitvardos įgūdžiai

Empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas

Atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys vertinant pasekmes

Rūpinimasis sveikata

Atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys vertinant pasekmes

- Priima sprendimus atsižvelgdamas į saugumo, etinius ir visuomeninius veiksnius.
- Kasdienėse akademinėse ir socialinėse situacijose taiko atsakingų sprendimų priėmimo įgūdžius.
- Prisideda kuriant šeimos, mokyklos ir bendruomenės gerovę.

Analizuoja asmeninius, visuomenės sprendimus ir pateikia etinių argumentų.

Analizuoja, kaip skirtingų visuomenių ir kultūrų normos daro įtaką jų narių sprendimams ir elgesiui.

Kartu su grupe planuoja ir įgyvendina vietos bendruomenei skirtą projektą bei įsivertina indėlį.

Ačiū už dėmesį!

K. Kalinausko g. 7, Vilnius, LT-03106

